Ба шурои диссертатсионии 6D.KOA-063 назди
Донишгоҳи байналмилалии сайёҳӣ ва соҳибкории
Тоҷикистон (734055, ш. Душанбе, хиёбони Борбад,
48/5. www.iutet.tj)

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Самандарова Зарнигор Умаровна дар мавзуи «Рушди устувори сайёҳии аграрӣ (дар мисоли вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон)», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2. – Иқтисодиёт (5.2.12. – Иқтисодиёти сайёҳӣ ва меҳмондорӣ)

Диссертатсияи Самандарова Зарнигор Умаровна ба яке аз масъалаҳои муҳимми рушди иҷтимоию иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон – рушди устувори сайёҳии аграрӣ дар шароити минтақаҳои деҳотӣ бахшида шудааст. Интихоби мавзуи мазкур аз ҷиҳати илмӣ ва амалӣ асоснок буда, ба масъалаҳои истифодаи самараноки иқтидори аграрӣ, табиӣ, меҳнатӣ ва сайёҳии минтақаҳо, диверсификатсияи фаъолияти иқтисодӣ дар деҳот ва баланд бардоштани нақши сайёҳӣ дар рушди минтақаҳо алоқаманд мебошад.

Мубрамияти мавзуи диссертатсия пеш аз ҳама ба зарурати ҳалли як қатор мушкилоти назариявӣ ва амалии рушди сайёҳии аграрӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста мебошад. Дар шароити муосир истифодаи самараноки имкониятҳои минтақаҳои деҳот, ҷалби захираҳои кишоварзӣ, табиӣ, меҳнатӣ ва фарҳангӣ ба фаъолияти сайёҳӣ метавонад яке аз самтҳои диверсификатсияи иқтисодиёти маҳаллӣ ва рушди соҳибкорӣ гардад.

Бо вуҷуди мавҷуд будани имкониятҳои назарраси табиӣ ва аграрӣ, масъалаи истифодаи пурраи иқтидори мавҷудаи минтақаҳо барои ташаккули маҳсулоти сайёҳии аграрӣ ҳанӯз ба таври кофӣ ҳаллу фасл нашудааст. Дар ин замина, яке аз мушкилоти муҳим номукаммал будани заминаҳои назариявию методологии рушди сайёҳии аграрӣ мебошад. Тавре аз автореферат бармеояд, дар адабиёти илмӣ нисбат ба мафҳум ва мазмуни сайёҳии аграрӣ муносибатҳои гуногун вуҷуд дошта, таърифи ягонаи умумэътирофшуда ташаккул наёфтааст. Аз ин рӯ, асоснок намудани моҳияти иқтисодӣ ва хусусиятҳои сайёҳии аграрӣ аҳаммияти назариявӣ дорад.

Мушкилоти дигар ба ташаккул ва такмили механизми ташкилӣ-иқтисодии рушди сайёҳии аграрӣ алоқаманд мебошад. Рушди устувори

соҳа танҳо бо мавҷудияти захираҳои табиӣ ва аграрӣ таъмин намегардад. Барои ин ҳамоҳангсозии фаъолияти мақомоти давлатӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, субъектҳои соҳибкорӣ ва аҳолии маҳаллӣ, инчунин муайян намудани шаклҳои самараноки дастгирии давлатӣ ва иқтисодии соҳа зарур мебошад.

Дар ин замина, масъалаи истифодаи самараноки иқтидори сайёҳӣ ва аграрии вилояти Хатлон низ аҳаммияти махсус дорад. Вилоят дорои захираҳои назарраси кишоварзӣ ва имкониятҳои рушди фаъолияти сайёҳӣ мебошад. Аммо истифодаи ин иқтидор тақозо менамояд, ки самтҳои афзалиятноки рушди сайёҳии аграрӣ, имкониятҳои ташкили хатсайрҳои сайёҳӣ, шаклҳои иштироки субъектҳои маҳаллӣ ва роҳҳои ҷалби захираҳо ба гардиши иқтисодӣ дақиқ муайян карда шаванд.

Ҳамчунин, яке аз масъалаҳои муҳимми тадқиқот арзёбии рушди устувори сайёҳии аграрӣ мебошад. Барои қабули қарорҳои асосноки идоракунӣ зарур аст, ки меъёрҳо ва нишондиҳандаҳои мувофиқи баҳодиҳии рушди соҳа муайян карда шаванд. Аз ин нуқтаи назар, таҳияи усули баҳодиҳӣ ва муайян намудани самтҳои афзалиятноки рушди устувори сайёҳии аграрӣ аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ пайдо мекунад.

Бо назардошти гуфтаҳои боло, мубрамияти мавзуи тадқиқот на танҳо бо аҳаммияти умумии рушди сайёҳӣ, балки бо зарурати ҳалли мушкилоти мушаххаси такмили заминаҳои назариявию методологӣ, ташаккули механизми ташкилӣ-иқтисодӣ, истифодаи самараноки иқтидори аграрӣ ва сайёҳии минтақа, арзёбии сатҳи рушди устувор ва муайян намудани самтҳои амалии рушди сайёҳии аграрӣ дар вилояти Хатлон асоснок мегардад.

Мақсади асосии тадқиқот, тавре аз муҳтавои автореферат бармеояд, таҳияи асосҳои назариявӣ, методологӣ ва амалии рушди устувори сайёҳии аграрӣ дар вилояти Хатлон ва пешниҳоди самтҳои такмили механизми ташкилӣ-иқтисодии он мебошад.

Барои расидан ба мақсади гузошташуда дар тадқиқот масъалаҳои марбут ба омӯзиши асосҳои назариявӣ ва методологии сайёҳии аграрӣ, муайян намудани хусусиятҳои рушди он, таҳлили иқтидори вилояти Хатлон, арзёбии вазъи ташкилию иқтисодии соҳа, муайян намудани мушкилот ва маҳдудиятҳои рушди он, инчунин таҳияи пешниҳодҳои илмӣ ва амалии рушди устувори сайёҳии аграрӣ мавриди омӯзиш қарор гирифтаанд.

Дар автореферат масъалаҳои назариявии сайёҳии аграрӣ, муносибатҳои гуногун ба таъриф ва моҳияти он, масъалаҳои рушди

устувори минтақаҳои деҳот ва нақши фаъолияти сайёҳӣ дар ин раванд мавриди таҳлил қарор гирифтаанд. Муаллиф кӯшиш намудааст, ки асосҳои назариявию методологии рушди сайёҳии аграриро такмил дода, мавқеи онро дар низоми рушди устувори минтақаҳо муайян намояд.

Ҷиҳати мусбати тадқиқот дар он ифода меёбад, ки масъалаҳои назариявӣ бо масъалаҳои амалии рушди вилояти Хатлон алоқаманд карда шудаанд. Дар ин раванд иқтидори захиравии минтақа, вазъи рушди сайёҳии аграрӣ ва омилҳои ба рушди он таъсиррасонанда таҳлил гардидаанд.

Аз муҳтавои автореферат бармеояд, ки натиҷаҳои илмии бадастомада ба такмили асосҳои назариявии сайёҳии аграрӣ, дақиқ намудани мафҳуми он, таҳияи механизми ташкилӣ-иқтисодӣ ва такмили усули баҳодиҳии рушди устувори соҳа равона шудаанд.

Ҷиҳати муҳимми дигари тадқиқот таҳияи меъёрҳо ва усули баҳодиҳии рушди устувори сайёҳии аграрӣ мебошад. Ин равиш метавонад барои муайян намудани сатҳи рушди соҳа ва таҳияи қарорҳои минбаъдаи идоракунӣ истифода шавад.

Инчунин, дар тадқиқот самтҳои рушди сайёҳии аграрӣ дар вилояти Хатлон ва шаклҳои имконпазири ташкили он баррасӣ гардида, масъалаи иштироки мақомоти давлатӣ ва маҳаллӣ дар татбиқи чораҳои рушди соҳа ба назар гирифта шудааст.

Аҳаммияти амалии тадқиқот бошад, дар имконияти истифодаи пешниҳодҳо ва тавсияҳои муаллиф аз ҷониби мақомоти давлатӣ ва мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ҳангоми таҳияи чораҳои дастгирӣ ва танзими рушди сайёҳии аграрӣ, инчунин аз ҷониби субъектҳои хоҷагидор ҳангоми ташкили фаъолияти сайёҳӣ дар минтақаҳои деҳотӣ зоҳир мегардад.

Тавсияҳои пешниҳодшуда метавонанд барои истифодаи самараноки иқтидори аграрӣ ва сайёҳии минтақа, ташкили маҳсулоти нави сайёҳӣ, рушди хатсайрҳои сайёҳӣ ва ҷалби аҳолии маҳаллӣ ба фаъолияти иқтисодӣ замина фароҳам оваранд.

Асоснокӣ ва эътимоднокии натиҷаҳои тадқиқот бо истифодаи усули таҳлилу таркиб, гурӯҳбандӣ ва таснифот, таҳлили иқтисодӣ ва оморӣ, усули муқоисавӣ, математикӣ-иқтисодӣ ва дигар усули тадқиқотӣ таъмин гардидааст.

Дар автореферат инчунин нишон дода шудааст, ки барои тадқиқот маълумоти оморӣ ва маводи дахлдори таҳлилӣ истифода гардида, натиҷаҳои бадастомада дар корҳои илмии муаллиф инъикос ёфтаанд.

Инчунин, натиҷаҳои тадқиқот дар як қатор мақолаҳои илмӣ нашр гардидаанд.

Бо вуҷуди аҳаммияти илмӣ ва амалии тадқиқот ва натиҷаҳои мусбати он, ба автореферат якчанд эроду пешниҳодҳои дорои хусусияти илмӣ-методӣ доштан мумкин аст:

1. **Дар қисми назариявӣ** муносибатҳои гуногун ба мафҳуми «сайёҳии аграрӣ» баррасӣ гардидаанд. Бо вуҷуди ин, барои боз ҳам равшантар намудани мавқеи муаллиф мувофиқи мақсад мебуд, ки фарқиятҳои асосии таърифҳои пешниҳодшуда дар шакли ҷадвали муқоисавӣ нишон дода шуда, афзалиятҳои таърифи пешниҳоднамудаи муаллиф возеҳтар асоснок карда шаванд.

2. Ба андешаи мо, масъалаи сифати хизматрасониҳои сайёҳии аграрӣ метавонад дар тадқиқоти минбаъда боз ҳам васеътар инъикос ёбад. Таҳияи нишондиҳандаҳои ягонаи арзёбии сифати хизматрасонӣ метавонад барои баланд бардоштани рақобатпазирии субъектҳои сайёҳии деҳотӣ мусоидат намояд.

3. Ҳангоми истифодаи таҷрибаи кишварҳои хориҷӣ дар рушди сайёҳии аграрӣ зарур аст, ки фарқиятҳои инфрасохторӣ, институтсионалӣ, иҷтимоӣ ва иқтисодии Тоҷикистон ба таври муфассалтар ба назар гирифта шаванд. Ин имкон медиҳад, ки таҷрибаи байналмилалӣ на ба таври мустақим, балки бо дарназардошти хусусиятҳои миллӣ мутобиқ карда шавад.

Эродҳои зикршуда бештар хусусияти тавсиявӣ дошта, ба арзиши умумии тадқиқот таъсири ҷиддӣ намерасонанд.

Дар маҷмуъ, автореферати диссертатсияи Самандарова Зарнигор Умаровна дар мавзуи «Рушди устувори сайёҳии аграрӣ (дар мисоли вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон)» тадқиқоти анҷомёфтаи илмӣ буда, дар он масъалаҳои муҳимми назариявӣ ва амалии рушди сайёҳии аграрӣ мавриди омӯзиш қарор гирифтаанд.

Муаллиф дар тадқиқот масъалаҳои асосҳои назариявию методологии сайёҳии аграрӣ, ташаккули механизми ташкилӣ-иқтисодии рушди он, истифодаи иқтидори вилояти Хатлон, арзёбии рушди устувор ва муайян намудани самтҳои такмили фаъолияти соҳаро мавриди таҳлил қарор додааст.

Мавзуи диссертатсия ба ихтисоси 5.2.12 – «Иқтисодиёти сайёҳӣ ва меҳмондорӣ» мувофиқат намуда, натиҷаҳои бадастомада дорои аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ мебошанд. Натиҷаҳои асосии тадқиқот метавонанд дар фаъолияти мақомоти давлатӣ ва маҳаллии ҳокимияти

давлатӣ, инчунин дар раванди ташаккул ва рушди фаъолияти субъектҳои сайёҳии аграрӣ истифода шаванд.

Бо дарназардошти гуфтаҳои боло, автореферати диссертатсияи Самандарова Зарнигор Умаровна дар мавзуи «Рушди устувори сайёҳии аграрӣ (дар мисоли вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон)», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2. – Иқтисодиёт (5.2.12. – Иқтисодиёти сайёҳӣ ва меҳмондорӣ) пешниҳод гардидааст ба талаботи низомномаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2. – Иқтисодиёт (5.2.12. – Иқтисодиёти сайёҳӣ ва меҳмондорӣ) мебошад.

Тақризнавис:
д.и.и., академик, директори Институти
иқтисодиёт ва таҳқиқи системавии
рушди кишоварзии АИКТ Пиризода Ҷ.С.

Имзои директори Институти иқтисодиёт ва таҳқиқи системавии рушди кишоварзии АИКТ Пиризода Ҷ.С. -ро тасдиқ менамоям.

ШУЪБАИ КАДРҲО
ОТДЕЛ КАДРОВ

Сармутахассис доир ба кадрҳо Баротова Ш.У.